

Nyhetsbrev fra finansrådene ved Norges delegasjon til EU

Økonominytt

Nr. 12 – November 2017

EUROGRUPPEN OG ECOFIN	2
EUROGRUPPEN 6. NOVEMBER.....	2
ECOFIN 7. NOVEMBER.....	6
ENIGHET OM EUS BUDSJETT FOR 2018	13
EUROPAKOMMISJONENS HØSTPROGNOSE 2017	15
KOMMISJONENS MEDDELELSE OM FERDIGSTILLELSE AV BANKUNIONEN	25
HØRING: BÆREKRAFTIG FINANS.....	27
EUS BANKTILSYN FLYTTER TIL PARIS.....	28
EUS ENDELIGE MERVERDIAVGIFTSSYSTEM.....	29
HØRING: RETTFERDIG SKATTEGGING AV DIGITAL ØKONOMI	31

Sveriges finansminister Magdalena Andersson på ECOFIN-møtet. Foto: European Union

Eurogruppen og ECOFIN

- Den europeiske sentralbankens utkast til strammere retningslinjer for bankenes avsetning til mislighold av nye lån etter 2018 ble kritisert av Italias finansminister.
- Eurogruppen i EU27-format var enig om å prioritere reduksjon av offentlig gjeld. Det var fortsatt betydelig uenighet om behovet for et eget eurobudsjett i et tettere eurosamarbeid.
- E-handelspakken for merverdiavgift ble utsatt til desember. Tyskland er skeptisk til deler av forslaget.
- Et klart flertall i ECOFIN stilte seg skeptisk til flere elementer i Kommisjonens forslag om styrking av EUs finanstilsyn, herunder om generell overføring av kompetanse til EU-tilsyn, økt bruk av direktetilsyn og finansieringsopplegget.

Kommende møter

Estlands formannskap høsten 2017

Eurogruppen og ECOFIN:
4.-5. desember

Det europeiske råd:
14.-15. desember

Eurogruppen 6. november

Eurogruppen hadde to møter 6. november:

- Et vanlig møte i Eurogruppen med temaene bankunionen, investeringer i menneskelig kapital og det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas.
- Eurogruppen "i inklusivt format" med temaene ferdigstillelse av bankunionen og finanspolitikk i et tettere eurosamarbeid. «Inklusiv-formatet» omfatter alle som har sluttet seg til den såkalte Finanspakten om styrket finanspolitisk samarbeid (alle unntatt UK, Tsjekia og Kroatia), De to siste blir invitert som observatører.

Vanlig møte i Eurogruppen

Bankunionen: Drøfting med lederne for den felles tilsynsmyndigheten (SSM) og den felles krisehåndteringsmyndigheten (SRM)

Drøftingene ble innledet av Danièle Nouy (SSM) og Elke König (SRM) om utviklingen i hhv. tilsynsaktiviteter og krisehåndtering det siste halvåret og prioriteringene fremover.

Nouy orienterte om at banksektoren i euroområdet nå er i klart bedre forfatning, men det er fortsatt utfordringer. Dette gjelder i første rekke det store omfanget av misligholdte lån i mange land. Nouy orienterte i denne forbindelse om Den europeiske sentralbankens (ECBs) utkast til oppdaterte retningslinjer til bankene om håndtering av misligholdte lån, som skal gjelde for nye lån etter 2018. Her foreslås det at for fremtidige misligholdte lån skal banker innen to år sette av et beløp som svarer til 100 pst. av de usikrede delene av slike lån. For misligholdte lån med sikkerhet skal avsetningen skje innen syv år. I dag skal avsetningen for misligholdte lån være «prudent». Utkastet til oppdaterte retningslinjer er til høring med frist 8. desember.

Ikke uventet ble de oppdaterte retningslinjene kritisert av finansminister Padoan. Italia, som har nær 40 pst. av alle misligholdte lån i euroområdet, frykter særlig at tilsvarende regler skal gjøres gjeldende for eksisterende misligholdte lån. Padoan mener forslaget går utover mandatgrensene som er satt for SSM ettersom det legges opp til en generell begrensning i håndteringen av misligholdte lån, mens regelverket burde gjelde enkeltsaker, dvs. bank for bank.

König orienterte om SRMs deltakelse i krisehåndtering av banker de siste månedene og prioriteringene for arbeidet fremover. Videre at SRM planlegger å sette bindende mål for MREL (minimumskrav for egenkapital og tellende gjeld) på konsolidert nivå for store bankgrupperinger under sitt ansvarsområde i 2017. Hun ga også en status for arbeidet med oppbygging av det felles krisehåndteringsfondet (SRF). Fondet, som bygges gradvis opp med betalinger fra om lag 3500 banker og investeringsselskaper i perioden 2016-2023, skal nå 1 pst. av garanterte innskudd (innskudd under 100 000 euro) i alle kredittinstitusjoner i bankunionen (svarende til 55 milliarder euro) per 31. desember 2023. Per 30. juni 2017 var det 17,4 milliarder euro i SRF.

Tematisk diskusjon om investeringer i menneskelig kapital

Eurogruppen gjennomfører regelmessige diskusjoner av temaer som har stor felles betydning for økonomisk vekst og sysselsetting. Formålet er å lære av hverandres erfaringer og søke å utvikle beste praksis.

Temaet denne gangen er hvordan offentlige investeringer i menneskelig kapital kan gjennomføres mest mulig effektivt. Kommisjonen hadde presentert et notat om emnet, og finansministrene delte egne lands erfaringer om hvordan effektiviteten i den offentlige pengebruken kunne bedres på dette, relativt betydelige utgiftsområdet. I tillegg er investeringer i menneskelig kapital avgjørende for å øke produktiviteten og potensiell vekst samt gjøre den enkelte økonomi og euroområdet samlet mer robuste.

Eurogruppen vil drøfte temaet igjen tidlig neste år.

Hellas: Oppdatering av status i arbeidet med tilpasningsprogrammet

Eurogruppen fikk en oppdatering fra Kommisjonen og ECB om det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas.

Euroområdetets krisefinansieringsmekanisme ESM vedtok 26. oktober å utbetale det resterende lånet på 800 millioner euro etter at den greske regjeringen hadde oppfylt betingelsene satt i andre statusgjennomgang.

Delegasjonslederne fra EU-institusjonene og IMF hadde i slutten av oktober sitt første besøk (mission) til Aten i forbindelse med tredje statusgjennomgang. Denne vil omfatte 95 spesifiserte tiltak. I hovedsak vil gjennomgangen dreie seg om 2018-budsjettet og oppfølging av allerede vedtatte reformer (som reformer i arbeids- og produktmarkedet, misligholdte lån, energimarkedet, gjennomføring av privatiseringer mv.)

Kommissær Moscovici vurdering var at både greske myndigheter og representantene for kreditorinstitusjonene hadde engasjert seg konstruktivt. Det foregår nå teknisk arbeid for å finjustere detaljene og forberede beste besøk av delegasjonslederne, som er planlagt å finne sted i slutten av november. Moscovici vurderte det som realistisk å fullføre statusgjennomgangen i løpet av 2017. En rask fullføring av gjennomgangen er en forutsetning for en vellykket avslutning av det treårige tilpasningsprogrammet som planlagt i august 2018.

Eurogruppen vil ha en mer omfattende diskusjon av Hellas-programmet 4. desember.

Eurogruppen “i inklusivt format”

Ferdigstillelse av bankunionen

Bankunionen består av tre elementer: Felles tilsyn, felles krisehåndtering og felles bank-sikringsfond (EDIS). Det første er etablert, det mangler et felles offentlig sikkerhetsnett for det felles krisehåndteringsfond (som nå bygges opp av bankene) og arbeidet med EDIS er kommet kort. Eurolandene har plikt til å delta i bankunionen, mens øvrige EU-land kan velge om de vil delta.

Eurogroup EU27 format. Photo: European Union

Tyskland og en del andre land er klart imot EDIS så lenge andre lands banksektorer er svake. Disse landene har krevd en rekke tiltak for å redusere risiko i medlemslandenes banksektorer før man går med på risikodeling gjennom det offentlige sikkerhetsnettet for krisehåndteringsfondet og EDIS. Tiltak for å redusere risikoen i banksektoren omfatter blant annet Kommisjonens forslag fra november 2016 om å øke bankenes motstandskraft («bankpakken»), initiativer for å redusere omfanget av misligholdte lån mv. Arbeidet med risikoreduksjon og -deling skjer med utgangspunkt i et omforent veikart som ble etablert under det nederlandske formannskapet i juni 2016. Det offentlige sikkerhetsnettet og EDIS drøftes fortsatt på teknisk nivå i tråd med veikartet. Den politiske diskusjonen vil først starte når arbeidet med risikoreduksjon har kommet tilstrekkelig langt. Kommisjonen la nylig frem en meddelelse for å få fortgang i de gjenstående elementene i bankunionen. Se omtale lenger bak i Økonominytt.

Finansministrene drøftet mulige alternativer for å få ny fremdrift i arbeidet, særlig med EDIS. I denne forbindelse ville det være viktig å få en mer presis oversikt over det som er gjort på nasjonalt nivå og EU-plan mht. risikoreduksjon så langt og hva må gjøres fremover for å oppfylle veikartets forutsetninger for å intensivere arbeidet med risikoreduksjon. Samtidig kan gjennomføringen av kapitalmarkedsunionen legge til rette for at private kan spille en større rolle i risikospredningen. Ytterligere fremdrift i arbeidet med kapitalmarkedsunionen vil kunne gjøre det lettere å bli enige om politiske beslutninger om risikodeling og risikospredning innen midten av 2018.

Det var bred støtte til å vurdere euroområdetets krisefinansieringsmekanisme (ESM) som offentlig sikkerhetsnett for det felles krisehåndteringsfondet for banker (SRF). Enkelte mente at også andre alternativer burde vurderes før endelig beslutning. Ytterligere politiske drøftinger trengs i spørsmålet om EDIS.

Det finanspolitiske regelverket og spørsmålet om en sentral budsjettkapasitet i ØMU

Det finanspolitiske regelverket er etter hvert blitt så komplekst at det har gått ut over transparensheten og forutsigbarheten. Særlig vanskelig blir bruken av strukturelle budsjettbalanser (korrigerende for konjunktursvingninger mv.), som ikke er en observerbar størrelse. Det blir et problem når finansministrene og -departementene ikke helt vet om de er innenfor eller utenfor tolkningsrommene til Stabilitets- og vekstpakten ved utarbeidelsen av de årlige statsbudsjettene. Flere forslag til forenkling er blitt lansert, som f.eks. en utgiftsregel. Men også den blir vanskelig å håndtere når ulike typer utgifter skal unntas midlertidig.

Under drøftingen i utvidet Eurogruppe-format var det enighet om at det finanspolitiske regelverket har vært nyttig for å få ned budsjettunderskuddene. Mange ministre tok til orde for å forenkle reglene og/eller styrke håndhevelsen for å øke eierskapet til rammeverket. Enkelte vurderte at godt utformede regler kan få markedet til å utøve et ytre press til å føre en ansvarlig finanspolitikk, mens andre pekte på at markedet ikke alltid hadde tilstrekkelig informasjon og/eller priset risiko på rett måte.

Med lave og fallende budsjettunderskudd som andel av BNP var ministrene i stor grad enige om at reduksjon i den offentlige gjelden vil bli stadig viktigere for å bidra til å skape finanspolitiske buffere på nasjonalt nivå for å møte fremtidige sjokk.

Den utvidete Eurogruppen drøftet også behovet for en sentral budsjettkapasitet i ØMU (eget eurobudsjett eller en budsjettlinje i EUs ordinære budsjett). Mange vurderte dette som nyttig for makroøkonomiske stabiliseringsformål, mens andre stilte spørsmål ved behovet for et slikt instrument.

Under pressekonferansen pekte Eurogruppe-formann Dijsselbloem på at årsaken til at det finanspolitiske regelverket er blitt så komplekst, er at man har ønsket å ta hensyn til alle mulige situasjoner som kan oppstå. Dette har ført til økt fleksibilitet i regelverket, men samtidig også gjort det komplisert. Det er en avveining mellom å ha enkle regler og regler som passer for alle. Dijsselbloem var langt fra sikker på at ministre som ba om enklere regler, var rede til å ta konsekvensen i form av tøffere regler.

Dijsselbloem konkluderte med at drøftingene om det videre arbeidet med bankunionen og finanspolitikk, herunder spørsmålet om en sentral budsjettkapasitet, vil fortsette i «inkludert format» 4. desember. Da vil man også komme tilbake til en generell drøfting av ESMs fremtid, som sist ble drøftet i Eurogruppen i oktober. Resultatet av drøftingene vil bli spilt inn til Eurotoppmøtet 15. desember. Kommisjonen vil presentere sitt syn på det nærmere eurosamarbeidet 6. desember.

ECOFIN 7. november

ECOFIN drøftet modernisering av merverdiavgiftsreglene for elektronisk handel, styrking av EUs finanstilsyn, Revisjonsrettens årsberetning om gjennomføringen av EU-budsjettet for 2016, EU-statistikk og IMF- og G20-møtene i Washington D.C. 12.-14. oktober.

Pressemeldinger og konklusjoner fra møtet ligger [her](#).

Merverdiavgift: e-handelspakken

(Offentlig diskusjon)

ECOFIN behandlet forslaget om tilpasse merverdiavgiftsreglene til det økende omfanget av elektronisk handel mellom EU-landene (e-handelspakken). Formålet med endringene er administrative forenklinger, redusere svindel og bidra til like konkurransemessige vilkår.

Forslaget ble fremmet av Kommisjonen la 1. desember 2016 og følger opp strategien for det digitale indre marked og handlingsplanen for merverdiavgift. Hovedregelen om at merverdiavgift skal beregnes og betales i det landet der forbrukeren er lokalisert (destinasjonsprinsippet), styrkes gjennom forslaget. Forslaget innebærer blant annet at all beregning og betaling av merverdiavgift ved elektronisk salg til forbruker skal foregå i den digitale portalen «One-Stop-Shop». Selgeren skal – gjennom «One-Stop-Shop» –beregne og betale merverdiavgift etter gjeldende satser i det landet der kjøperen er lokalisert. Merverdiavgift vil avregnes kvartalsvis mellom medlemslandene. Videre innebærer forslaget at unntaket i merverdiavgiften for små forsendelser (verdi under 22 euro) fjernes. Kommisjonens begrunnelse for forslaget er at unntaket er konkurransevridende til fordel for selgere i tredjeland fordi alt salg innenfor EU er merverdiavgiftspliktig fra første eurocent. I tillegg har det vært pekt på at unntaket utnyttes til svindel, ved at verdifulle forsendelser uriktig merkes med en verdi under grensen på 22 euro. Forslaget inneholder også en ny felles nedre grense for merverdiavgift og en rekke administrative forenklinger.

Til møtet forelå det et [kompromissforslag](#) fra det estiske formannskapet. En viktig endring fra Kommisjonens opprinnelige forslag er at den som legger til rette for handel gjennom et elektroniske brukergrensesnitt, slik som plattformer, portaler og markedssteder, pålegges ansvar for beregning og innkreving av merverdiavgift. Dette foreslås gjennomført ved at den som tilrettelegger for salg gjennom elektronisk brukergrensesnitt, for merverdiavgiftformål skal anses for å ha mottatt og solgt den aktuelle varen. For avstandssalg mellom EU-land vil dette gjelde alt salg formidlet fra personer som ikke er merverdiavgiftspliktige i mottakerlandet. For avstandssalg fra tredjeland vil dette gjelde tilsvarende salg når de er sendt eller transportert i forsendelser med en verdi under 150 euro. Forsendelser fra tredjeland med en høyere verdi, vil underlegges full tollbehandling.

De foreslåtte bestemmelsene om plattformers plikt til å beregne og betale merverdiavgift, finnes i kompromissforslagets artikkel 14 a og artikkel 66 a og artikkel 242 a. Denne delen av de endringene skal etter forslaget tre i kraft i 2021. For å implementere bestemmelsene skal Kommisjonen foreslå mer detaljer for gjennomføringen. Medlemsstatenes skatteråder har dessuten utarbeidet et dokument der det pekes på enkelte elementer som må vurderes nærmere før gjennomføring (vedlegg til kompromissforslaget).

Den estiske ECOFIN-formannen Töniste innledet om forslaget, som har vært gjenstand for diskusjon i 17 møter i rådsarbeidsgruppen om indirekte skatt. Som særlig positivt fremhevet han forslaget merverdiavgiftsplikt for plattformer mv. Han oppfordret til at medlemsstatene

skulle legge sine ev. reservasjoner mot deler av forslaget til side og slutte seg til kompromissforslaget.

Kommissær Moscovici fremhevet at forslaget kan øke offentlige inntekter fra merverdiavgift med opptil 7 mrd. euro årlig. Moscovici advarte mot å utsette implementering av endringene fordi ytterligere merverdiavgiftsinntekter vil gå tapt og fordi det vil skade europeisk næringsliv. Forut for møtet hadde tre medlemsstater reservasjoner mot tidspunktet for implementering og ikrafttredelse. Dette var imidlertid ikke hensyntatt i formannskapetets kompromissforslag, noe som var begrunnet med at de administrative forenklingene burde få virkning så raskt som mulig. Under diskusjonen i ECOFIN var det ingen av medlemsstatene som opprettholdt forbeholdet knyttet til ikrafttredelsestidspunktet.

Moscovici pekte også på at utvidelsen av One Stop Shop kan medføre økte byrder og kostnader for skattemyndighetene i enkelte land, men at utvidelsen var svært viktig i arbeidet mot svindel med merverdiavgift. Tyskland er ett av landene som har vært negative til denne utvidelsen.

Diskusjonen i ECOFIN viste at e-handelspakken for merverdiavgift har bred støtte blant medlemslandene. Av de 21 medlemslandene som tok ordet under diskusjonen, uttalte 20 medlemsland at de støttet formannskapetets kompromisstekst. De fleste medlemslandene uttalte at forslaget var viktig og riktig i kampen mot skatteomgåelse og svindel med merverdiavgift, og på grunn av behovet for administrativ forenkling i dagens merverdiavgiftsregler.

Imidlertid ble det raskt klart at Tyskland opprettholdt sine reservasjoner mot deler av forslaget, og at det dermed ikke kunne bli politisk enighet i møtet. Fungerende finansminister Peter Altmaier uttalte at Tyskland kunne støtte de delene av kompromissforslaget som skal tre i kraft i 2019, men ikke alle delene som skal tre i kraft i 2021. Konkret kunne ikke Tyskland støtte utvidelsen av One Stop Shop, opphevelsen av unntaket for små forsendelser (under 22 euro) og ordningen med Import One Stop Shop.

From left to right: Finance Ministers De Guindos (Spain) and Peter Altmaier (Germany) with ECOFIN Chair Töniste.
Photo European Union

Utvidelsen av One Stop Shop er en stor bekymring for Tyskland fordi den innebærer et vesentlig skifte av ansvar mellom medlemslandene, fra landet der forbrukeren er lokalisert til landet der selgeren er registrert. I praksis innebærer forslaget at Tyskland forpliktes til å iverksette kontrolltiltak på vegne av 27 andre land, og motsatt forpliktes 27 land til å iverksette kontrolltiltak på vegne av Tyskland. I dag er 25 pst. av alle registrerte selgere i Mini One Stop Shop lokalisert i Tyskland, opplyste Altmaier.

Videre pekte Altmaier på praktiske problemer knyttet til opphevelsen av fribeløpet på 22 euro i kombinasjon med den nye ordningen for «import One Stop Shop» for varer med verdi opp til 150 euro importert fra tredjeland. Samlet mener Tyskland at disse endringene kan føre til uforholdsmessige administrative kostnader. I tilfeller der selgeren ikke benytter import One Stop Shop, vil postverket eller kurertjenesten måtte rapportere og betale merverdiavgift på vegne av kjøperen. Dette kan vi ikke kommunisere til den tyske befolkningen, uttalte Altmaier, og viste dessuten til de pågående regjeringsforhandlingene i Tyskland.

Til tross for de tyske innvendingene mot forslaget, mente Altmaier at det raskt ville være mulig å komme frem til et godt kompromiss om tiltakene som skal tre i kraft i 2021.

Det estiske formannskapet takket for en god diskusjon og noterte seg at det er enighet om store deler av pakken. Formannskapet vil arbeide videre med sikte på løsning og ny behandling av e-handelspakken i ECOFIN-møtet 5. desember.

Styrking av EUs finanstilsyn

(Offentlig diskusjon)

Kommisjonen la i september frem forslag om å styrke EUs tre finanstilsyn (EBA for bank, EIOPA for forsikring og pensjonskasser samt ESMA for verdipapirer) og Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB) for å fremme konsistent oppfølging av regelverk og konvergens mellom medlemslandenes tilsyn. En viktig del av forslaget er å sentralisere tilsynskompetansen på en rekke områder direkte hos fellestilsynene. ESMA, som får direkte tilsynsansvar for kapitalmarkedsunionen, blir særlig styrket. Kommisjonens forslag omfatter også endring i organiseringen av tilsynene ved at det etableres egne «kjernestyre» (Executive Boards), som skal bestå av vedkommende tilsyns formann og tre heltidsansatte medlemmer for EBA og EIOPA og fem for ESMA. Kommisjonen foreslår også en ny finansieringsmodell som i hovedsak skal baseres på bidrag fra finansnæringen med utgangspunkt i selskapenes størrelse. Hver sektor av finansmarkedet vil betale for sitt respektive EU-tilsyn. En mindre del av finansieringen vil fortsatt komme fra EU-budsjettet.

I ECOFIN-møtet orienterte Kommisjonen om forslaget. Visepresident Dombrovskis mente man hadde lagt frem et relativt moderat forslag i lys av de endrede rammebetingelsene siden etableringen av tilsynene for seks år siden, herunder det pågående arbeidet med bankunionen og kapitalmarkedsunionen, den digitale utviklingen og brexit. Han understreket at forslagene er nødvendige for å øke tilsynskonvergens og sikre et grensekryssende kapitalmarked. De nye «kjernestyrene» i EU-tilsynene skal fatte individuelle vedtak, mens de etablerte styrene bestående av sjefene for kompetent myndighet fra samtlige EØS-land skal ta seg av regelverksarbeid.

I den påfølgende ECOFIN-diskusjonen ble det uttrykt forståelse for behovet for å gjøre endringer i fellestilsynenes oppgaver etter seks års virke og i lys av endrede rammebetingelser. Samtidig var det viktig å sikre konvergens mht. tilsynspraksis. Det var videre ingen som tok til motmæle mot Kommisjonens mer beskjedne forslag om endringer i ESRB.

Det var imidlertid betydelig skepsis til den store overflyttingen av kompetanse og oppgaver fra nasjonale myndigheter til EUs tre tilsyn. Luxembourg og Irland var særlig kritisk og stilte spørsmål ved om forslaget var i tråd med subsidiaritets- og proporsjonalitetsprinsippet for EU-lovgivning. Luxembourg hadde allerede bedt Rådets rettstjeneste om å vurdere dette. Nasjonale tilsyn med kjennskap til bedrifter og forhold må fortsatt ha tilsynsansvaret i eget land og samtidig sikre at tolkningen er i tråd med EUs felles lovverk. Særlig forslagene om å gi ESMA direkte kompetanse på flere områder falt dem tungt for brystet. Videre ble det fremført at Kommisjonens forslag vil øke kompleksiteten, samt gi markedsaktørene økte administrative byrder og kostnader. Dette ville gi aktører fra tredjeland konkurransefordeler. Videre pekte de på at det lå betydelige muligheter i å styrke tilsynskonvergens innenfor gjeldende regelverk for EU-tilsynene. Luxembourg og Irland var også kritiske til at Kommisjonen i forslaget ikke hadde lyttet til markedsaktørene, som ikke er tilhengere av så omfattende endringer.

Ovennevnte synspunkter ble støttet av en rekke andre finansministre. Sverige uttrykte overraskelse over forslagene i lys av tilbakemeldingene i høringsrunden. Finansminister Andersson støttet arbeidet med å styrke tilsynskonvergens, men dette kunne bedre gjøres ved mindre justeringer i gjeldende rammeverk enn ved de foreslåtte radikale endringene. Hun var meget skeptisk til at den foreslåtte endringen i balansen mellom nasjonale tilsyn og fellestilsynene med lite kjennskap til lokale forhold, ville være en effektivisering. Tyskland uttrykte også støtte til behovet for å styrke tilsynet og øke tilsynskonvergens i lys av brexit, men understreket at Kommisjonens forslag virket kompliserende og ikke bidro til effektivt tilsyn. Han var særlig skeptisk til de nye «kjernestyrene». Finansminister Altmaier var også skeptisk til om forslaget respekterte subsidiaritets- og proporsjonalitetshensynet. Flere andre land, som Polen, Tsjekkia, Ungarn, Latvia, Kypros, Malta, Slovenia og Kypros, tok også til orde for å utnytte forbedringspotensialet i dagens system fremfor å gjennomføre en radikal endring av hele systemet, som vil øke kostnadene for markedsaktørene. Den eksisterende balansen mellom fellestilsyn og nasjonale tilsyn måtte ikke forrykkes. En del land stilte seg også kritiske til forslaget om fremtidig finansiering av tilsynene. Også Storbritannia mente at man måtte nøye gjennomgå konsekvensene av Kommisjonens forslag før man bestemte seg for en løsning. Utformingen av tilsynssystemet er viktig for UK både som medlem og som en fremtidig handelspartner. Det ble advart mot å blande brexit-diskusjonen inn i diskusjonen om finansmarkedsspørsmål. Brexit-spørsmål skal behandles i den særskilte forhandlingsprosessen som pågår. Mange ministre presiserte at de var i en tidlig fase i vurderingene av Kommisjonens forslag.

Frankrike med følge av Nederland og Slovakia støttet Kommisjonens forslag, som ble omtalt som gode og effektive. Den foreslåtte styrkingen av ESMA var nødvendig i en kapitalmarkedsunion. ECB støttet også langt på vei Kommisjonens forslag, særlig ESRB-forslagene, men fremhevet som en klar mangel at den felles tilsynsmyndigheten (SSM) ikke er deltaker i EBAs «kjernestyre».

ECOFIN-formann Töniste oppsummerte diskusjonen med at det er ulike syn på Kommisjonens forslag. Han oppfordret alle til å bidra med sikte på å komme til enighet om målrettede endringer for å rette opp de kortsiktige utfordringene ved dagens system og deretter vurdere de fremtidige utfordringene.

Liste over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner

ECOFIN fikk en statusoppdatering om arbeidet med EUs felles liste over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner. Saken var ikke ført opp på ECOFINs agenda, men kom likevel opp i lys av nyhetene om Paradise Papers som var sluppet dagen før. Av om lag 80 land som har vært underlagt en screening-prosess, har om lag 50 land fått varsel om at de står i fare for å bli ført opp på EUs felles svarteliste. [Norge er blant de 30 landene som ikke lenger vurderes for listeføring.] Diskusjonen i ECOFIN viste bred støtte for raskt videre arbeid med svartelisten, men det skal være uenighet om behovet for sanksjoner rettet mot skattejuristiksjoner som føres opp på listen. Enkelte land (Storbritannia, Malta og Luxembourg) mener at listeføring i seg selv er et tilstrekkelig insitament for at de aktuelle skattejuristiksjoner skal forplikte seg til samarbeid og informasjonsutveksling. Etter planen skal Rådet vedta listen med tilhørende sanksjoner i desember. Tidsplanen ble på nytt bekreftet av Dombrovskis på pressekonferansen i etterkant av ECOFIN-møtet.

Toll: Videre arbeid med felles IT-systemer

Uten diskusjon vedtok ECOFIN [rådskonklusjoner](#) om det videre arbeidet med felles IT-systemer for tollbehandling i EU.

I konklusjonene vises det til viktigheten av effektiv ressursutnyttelse, kostnadseffektive prosesser og rask responstid. Behovet for enes om å samle ressursene til utvikling av fremtidige IT-systemer for tollbehandling – i hele EU eller i mindre grupper av medlemsland – understrekes. Nye finansieringsformer skal identifiseres og arbeidet skal ta hensyn til allerede gjennomførte investeringer som er gjort av medlemslandene og Kommisjonen. Kommisjonen og medlemslandene inviteres til å samarbeide om å utvikle IT-systemer for å implementere UCC, til å samarbeide med andre interessenter om fremtidige IT-systemer og til å gjennomføre en nytte-kostnads-analyse, herunder å analysere kostnadseffektiviteten av investering i felles IT-systemer for tollbehandling.

Saken ble sist diskutert på det uformelle ECOFIN-møtet i Tallin i 16. september, se omtale i [Økonominytt nr. 9/2017](#). Konklusjonen da var også at det var behov for ytterligere diskusjoner på ekspertnivå for å avgjøre hvordan samordningen skal skje i praksis, se [pressemeldingen](#) fra det estiske formannskapet.

Klimafinansiering: Oppdaterte konklusjoner

Uten diskusjon vedtok ECOFIN en [oppdatering](#) av konklusjonene om klimafinansiering. I den oppdaterte rådskonklusjonen fremgår det at EUs samlede bidrag utgjorde 20,2 mrd. euro i 2016, noe som utgjør en vesentlig økt fra 2015.

Oppdateringen er en oppfyllelse av [rådskonklusjonene](#) fra 10. oktober 2017, der ECOFIN ba Kommisjonen om å presentere beløpet for godkjenning før COP 23, som avholdes i Bonn 6.-17. november.

Rådskonklusjonene om klimafinansiering utgjør mandatet i forhandlinger om finansielle aspekter knyttet til klimaendringer. I konklusjonene bekrefter EU sin støtte til det kollektive målet om å mobilisere 100 mrd. USD årlig fra 2020 og frem mot 2025 til klimainvesteringer i utviklingslandene. Finansiering skal komme fra en rekke forskjellige kilder, både offentlige og private. Videre oppfordres andre rike land til å oppfylle sine forpliktelser og til å mobilisere privat finansiering.

EUs budsjett for 2016: Revisjonsrettens årsberetning

Revisjonsretten har gitt positiv erklæring for gjennomføringen av EUs budsjett for 2016 (slik den har gjort for alle år siden 2007). I tillegg har den denne gangen oppjustert sin oppfatning av utbetalingene til «kvalifisert» for første gang siden 1994. Feilprosenten anslås (basert på stikkprøver) å ha gått ned fra 3,8 pst. i 2015 til 3,1 pst. i 2016, men ligger fortsatt over målet om 2 pst. Målet om 2 pst. er nådd for inntektssiden og administrasjonsutgiftene. For de øvrige utgiftskategoriene er feilprosenten fortsatt for høy. Et generelt trekk er at feilprosenten er lavere for rettighetsordninger (som arealstøtte mv) enn for godtgjøringsordninger (som f.eks. forskningsprogrammer og regionalfondene).

I ECOFIN-møtet presenterte Revisjonsrettens formann resultatene fra årsberetningen.

ECOFIN ønsket forbedringene og Revisjonsrettens tilråding velkomne, men pekte samtidig på behovet for fortsatt arbeid for å redusere feilprosenten ytterligere.

Finansministrene tok vurderingene til etterretning i denne omgang. ECOFIN ventes i februar 2018 å vedta en rådsanbefaling til Europaparlamentet, som vil fatte et endelig vedtak i spørsmålet om ansvarsfrihet for Kommisjonens gjennomføring av budsjettet for 2016.

From left to right: Ms Dana REIZNIECE OZOLA, Latvian Minister for Finance; Mr Pier Carlo PADOAN, Italian Minister for Economic Affairs and Finance. Photo: European Union

Statistikk: Rådskonklusjoner om videre arbeid

EU-politikk er avhengig av statistikk på en rekke områder som krever rettidig innsending av sosioøkonomiske statistiske data av høy kvalitet. Siden 2006 har Rådet årlig vurdert det statistiske behovet og forbedring av statistikken. I 2009 ble det tatt et initiativ tatt for å modernisere det europeiske statistiske systemet (ESS).

ECOFIN vedtok rådskonklusjoner om EU-statistikk uten diskusjon. Konklusjonene gjør rede for fremskritt i gjennomføringen av tidligere fastsatte målsetninger for det europeiske statistiske system og vedtar prioriteringene for det videre arbeidet med EU-statistikk.

De viktigste problemstillingene i rådskonklusjonene er som følger: 1) Kvalitetssikring av statistisk produksjon, særlig revisjon av atferdskoden for europeisk statistikk, 2) fremdrift i arbeidet med informasjonskrav i ØMU (forbedringer mht. dekning, tilgjengelighet og aktualitet av data, ferdigstilling av metodisk arbeid samt oppfølging av initiativer i regi av G20 og IMF og 3) arbeid med «strukturell statistikk» for beregning av strukturelt underskudd og forbedring av dette til bruk i Stabilitets- og vekstpaktens prosedyre for store underskudd og i prosedyren for makroøkonomiske ubalanser.

Konklusjonene gjennomgår også nye initiativer, herunder blant annet knyttet til Eurostats pilotprosjekt med spredning av eksperimentell statistikk, Kommisjonens arbeid med metodiske spørsmål knyttet til basisdata som brukes i underskuddprosedyren og et initiativ for å forbedre data om finansielle eiendomsindikatorer.

IMF- og G20: Oppfølging etter møtene 12.-14. oktober

Det estiske formannskapet og Kommisjonen orienterte om drøftingene under møtene for finansministre og sentralbanksjefer i Washington D.C. Disse diskusjonene dreide seg i hovedsak om global økonomi og aktuelle utfordringer i den økonomiske politikken. Et sentralt budskap var at man bør utnytte det økonomiske oppsvinget til å gjennomføre reformer som kan sikre veksten på lang sikt.

ECOFIN tok orienteringene til etterretning.

Finansminister Siv Jensen deltok på Joint EFTA-ECOFIN-møte 7. november. Photo: European Union

Før ECOFIN-møtet møttes finansministrene fra EU og EFTA til det årlige «Joint ECOFIN». Temaet denne gangen var «inklusiv vekst».

Enighet om EUs budsjett for 2018

Foto: Europaparlamentet

Europaparlamentet og Rådet kom 18. november 2017 til uformell enighet om EUs budsjett for 2018. Budsjettforliket ventes å bli formelt vedtatt innen den fastsatte 14-dagersfristen etter den uformelle avtalen. Neste skritt er vedtak i Rådet. Europaparlamentet, som vedtar budsjettet endelig, planlegger å stemme over avtalen 30. november.

Status før forhandlingene

Kommisjonen fremmet forslag til 2018-budsjett 30. mai. Rådet vedtok formelt sin forhandlingsposisjon 4. september (basert på enighet i COREPER i juli) og Parlamentet 25. oktober. Før forhandlingene startet var avstanden mellom Rådet og Parlamentet på 3,7 mrd. euro i tilsagnsfullmakter (commitment appropriations) og 2,3 milliarder euro i betalingsforpliktelser (payment appropriations). Avstanden var størst for budsjettkategori 1a Konkurranssevne, vekst og sysselsetting med 2,1 og 0,9 milliarder euro for hhv. Tilsagnsfullmakter og betalinger.

Rådets posisjon for tilsagnsfullmakter var om lag 1,4 milliarder euro over Kommisjonens oppdaterte forslag (se nedenfor), mens Parlamentets lå 2,3 milliarder euro over. Parlamentets forhandlingsposisjon lå over langtidsbudsjettets (MFF 2014-21) tak for tilsagnsfullmakter for 2018.

Kommisjonens oppdaterte sitt budsjettforslag 16. oktober. Tilsagnsfullmaktene ble redusert med 343 millioner euro og betalingsbevilgningene med 162 millioner euro. I hovedsak skyldes dette en tilleggsbevilgning i 2017 under solidaritetsfondet (et av fleksibilitetsinstrumentene) med tilsvarende innsparing i 2018.

EUs budsjett 2017. Status før forhandlingene 17. november. Mill. euro	Tilsagns- fullmakter	Betalings- forpliktelser
Kommisjonens forslag, mai 2017	160 642	145 425
Rådets innstilling, juli 2017	158 917	144 429
Parlamentets innstilling, oktober 2017	162 597	146 712
Kommisjonens oppdaterte forslag, oktober 2017	160 299	1145 264

Enigheten om 2018-budsjettet

Etter møtet i Forliksutvalget (Conciliation Committee) 17.-18. november¹, ble budsjett-rammen for tilsagnsfullmakter fastsatt til 161,1 mrd. euro, mens budsjett-rammen for betalingsforpliktelser ble fastsatt til 144,7 mrd. euro. (Prosentvis nominell endring fra revidert 2017-budsjett i parentes.)

EUs budsjett for 2018. Mill. euro	Tilsagns- fullmakter	Betalings- forpliktelser
1 Smart og inkluderende vekst	77 534 (+2,8)	66 624 (+34,9)
- 1a Konkurranssevne, vekst og sysselsetting	22 001 (+3,2)	20 097 (+ 4,0)
- 1b Økonomisk, sosial og territorial utjevning	55 532 (+2,7)	46 527 (+54,7)
2 Bærekraftig vekst	59 285 (+1,2)	56 084 (+3,6)
3 Sikkerhet og statsborgerskap	3 493 (-18,5)	2 981 (-7,5)
4 Globalt Europa	9 569 (-8,3)	8 906 (-1,7)
5 Administrasjon	9 666 (+2,9)	9 666 (+2,9)
Fleksibilitetsinstrumenter	567 (-67,5)	420 (-73,4)
Sum	160 114 (+0,2)	144 681 (+14,1)

Kilde: Kommisjonen

Tilsagnsfullmaktene i den foreløpige avtalen svarer til 1,02 pst. og betalingsforpliktelsene til 0,92 pst. av EU-landenes samlede bruttonasjonalinntekt (BNI).

Utfallet av forhandlingene ligger relativt nært Kommisjonens oppdaterte forslag. Budsjettet for 2018 innebærer økte tilsagnsfullmakter på 0,2 pst. sammenlignet med det reviderte budsjettanslaget for 2017, mens betalingsforpliktelsene er økt med 14 pst. Budsjettvinneren er «Smart og inkluderende vekst» med en økning i betalingsbevilgningene på 35 pst. fra 2017-budsjettet. Dette skyldes i første rekke en kraftig økning i «Økonomi, sosial og territorial utjevning» (regionalpolitikken), der det tar noe tid før utbetalingene under nye programmer som etableres under nytt langtidsbudsjett når «marsjart». «Sikkerhet og borgerskap» og fleksibilitetsinstrumentene fremstår som taperne. Reduksjonen under førstnevnte knyttes til migrasjon.

Estlands visefinansminister, Märt Kivine, som ledet forhandlingene på vegne av Rådet, uttrykte etter møtet at man har lagt vekt på å få maksimal nytte av EU-utgiftene samtidig som det har vært viktig å beholde et handlingsrom for uforutsette behov. Videre pekte han på at man i budsjettet har lagt stor vekt på prioriteter som økt økonomisk vekst og jobbskaping (der Rådet i sin forhandlingsposisjon hadde lagt seg over 2017-nivået), styrking av sikkerheten og håndtering av utfordringer ved migrasjon.

¹ 20. november var siste frist for å oppnå enighet om budsjettet for 2018. Hvis forliksutvalget ikke hadde kommet til enighet, måtte Kommisjonen ha fremmet nytt budsjettforslag. Dersom institusjonene ikke blir enig før budsjettårets begynnelse, skal det månedlige forbruket maksimalt utgjøre 1/12 av det laveste av siste års budsjett og Kommisjonens forslag inntil nytt budsjett vedtas.

From left to right: Member of the European Parliament Siegfried Muresan and Deputy Minister of Finance Märt Kivine. Photo: European Union

Europaparlamentet la i pressemeldingen etter møtet vekt på at man hadde fått gjennomslag for å reversere Rådets forslag om kutt i bevilgningene til vekst og sysselsetting sammenlignet med Kommisjonens forslag. Økte bevilgninger til initiativet for å redusere ungdomsledighet fremheves særlig. Parlamentet peker også på at de i avtalen med Rådet har fått justert opp Kommisjonens forslag til Easmus+, Horizon 2020 og COSME. Samtidig fikk Europaparlamentet gjennomslag for å kutte budsjettposten for «førtiltredelsesfondet» for Tyrkia som følge av den negative utviklingen mht. demokrati, rettsstatsprinsipper og menneskerettigheter.

Europakommisjonens høstprognose 2017

Europakommisjonen la 9. november frem nye anslag for den økonomiske utviklingen i EU for 2017-19. Anslagene viser klart bedre utsikter enn anslått i vårprognosen i mai. Kommisjonens høstprognose ligger [her](#).

Euroområdet. Anslag over økonomiske hovedstørrelser (november 2017). Prosentvis endring pr. år

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP-vekst	1,3	2,1	1,8	2,2	2,1	1,9
Arbeidsledighet (pst. av arbeidsstyrken)	11,6	10,9	10,0	9,1	8,5	7,9
Inflasjon (harmonisert KPI)	0,4	0,0	0,2	1,5	1,4	1,6
Offentlig budsjettbalanse (pst. av BNP)	-2,6	-2,1	-1,5	-1,1	-0,9	-0,8
Memo: BNP-vekst EU28	1,8	2,3	1,9	2,3	2,1	1,9
Global BNP-vekst	3,4	3,3	3,2	3,5	3,7	3,7

Kilde: Europakommisjonen

Oppsummering

Euroområdet ventes å vokse med 2,2 pst. i år, 2,1 pst. i 2018 og 1,9 pst. i 2019. For 2017, som er oppjustert med ½ prosentpoeng siden vårprognosen, er dette den sterkeste utviklingen siden 2007. EU28 har tilnærmet samme utvikling. Kommisjonens anslag for euroområdet er litt mer optimistiske enn IMF's siste World Economic Outlook.

Privat konsum vil fortsatt være den viktigste vekstkomponenten. Som følge av solid vekst i investeringene bidrar disse nesten like mye til BNP-veksten. Konsumveksten vil avta fra 2016 til 2017 som følge av at prisstigningen øker raskere enn lønnsveksten. Offentlig konsum bidrar også positivt til veksten, mens utenrikshandelen ventes å virke om lag nøytralt etter et klart negativt bidrag i 2016. Pengepolitikken ventes fortsatt å være klart ekspansiv selv om signalrentene ventes å øke litt mot slutten av anslagsperioden. Finanspolitikken anslås å være svakt ekspansiv.

Risikoen i BNP-anslagene vurderes nå som i hovedsak balansert.

Arbeidsledigheten ventes i 2019 å avta til like under 8 pst. i euroområdet og til 7 pst. i EU28. I euroområdet vil i så fall bare 2007 og 2008 ha ligget lavere i dette århundret. Det er betydelige forskjeller mellom land. Sysselsettingsveksten ventes fortsatt å være relativt sterk selv om den avtar noe fra dagens 1½ pst.

Prisstigningen (KPI) i euroområdet ventes å ligge på 1½ pst. i 2017-19. Anslagene er basert på oljepriser (Brent) på 53,6 USD/fat i 2017, 55,7 i 2018 og 54,7 USD/fat i 2019.

Det offentlige budsjettunderskuddet i euroområdet anslås å avta ytterligere fra 1,5 pst. av BNP i 2016 til 1,1 pst. i 2017 og deretter gradvis til 0,8 pst. av BNP i 2019. Det aktivitets-korrigerede underskuddet tar seg imidlertid svakt opp i anslagsperioden. Den offentlige gjelden som andel av BNP, som nådde toppen i 2014 med 94 pst., ventes å avta gradvis til 85 pst. i 2019.

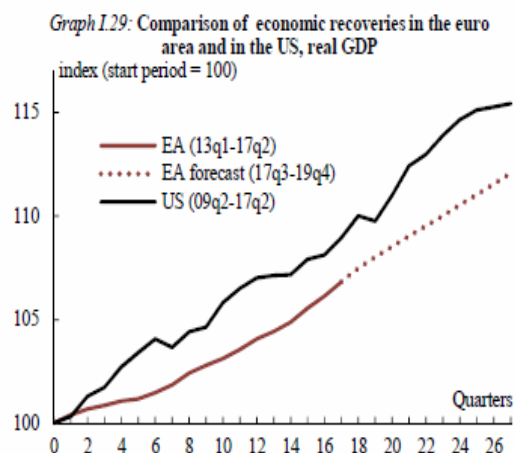
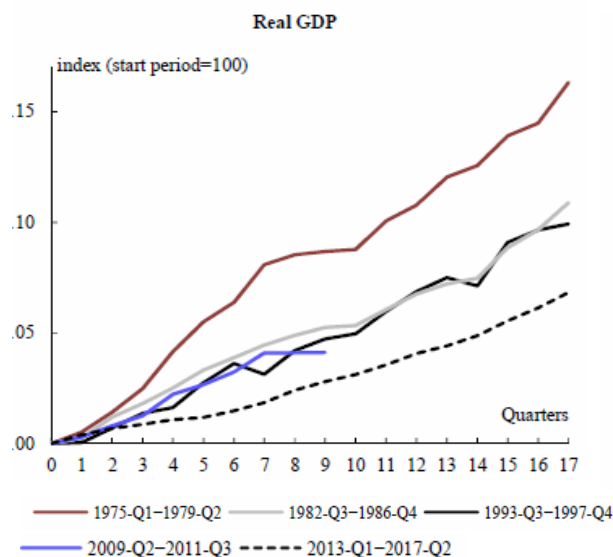
Ved fremleggelsen av prognosene trakk visepresident Dombrovskis frem at politikken må være rettet mot å skape bærekraftig og inkluderende vekst. Dette betyr stabilitetsorientert makro-økonomisk politikk og reformer for å øke produktiviteten, tilpasningsevnen til forandringer og sikre at fordelene med økonomisk vekst spres til alle lag i samfunnet.

Nærmere om anslagene

Det økonomiske oppsvinget i EU har vart i 18 kvartaler på rad. BNP-veksten, som det siste året har gått fra moderat til sterk, har så langt i år oversteget forventningene med solid margin. BNP-anslaget for euroområdet er siden vårprognosen i mai oppjustert med 0,5 og 0,3 prosentpoeng i hhv. 2017 og 2018. En nær tilsvarende økning er foretatt for EU28. Anslag for 2019 gis for første gang. Samtlige land ventes å ha positiv økonomisk utvikling i anslagsperioden.

Til tross for den sterkere veksten den senere tiden, er de pågående oppsvinget svakere enn tidligere oppgangskonjunkturer siden 1970-tallet, jf. figuren til venstre nedenfor. Hovedårsaken har vært den svake utviklingen i privat forbruk – i hovedsak som følge av høy gjeld i husholdningene.

Figuren til høyre sammenligner inneværende konjunkturoppgang (fra 2013 og inklusive anslagene tom. 2019) med de tilsvarende kvartalene siden starten på konjunkturoppgangen i USA (fra 2009).

Kilde: Europakommisjonen

BNP-veksten i euroområdet ventes å nå 2,2 pst. i år før den avtar gradvis til 2,1 pst. neste år og 1,9 pst. i 2019. Veksten i EU28 anslås å ligge 0,1 prosentpoeng over i 2017 og likt med euroområdet i de to påfølgende årene. Kommisjonen opererer denne gangen også med aggregatet EU27 siden Storbritannia forlater EU i løpet av anslagsperioden. I og med at Storbritannias vekst anslås å holde seg svak i årene fremover, er EU27 det aggregatet som vokser raskest.

Europeisk økonomi har de siste årene hatt drahjelp fra meget ekspansiv pengepolitikk og lave oljepriser. Euroområdet vil også fremover få drahjelp av den ekspansive pengepolitikken selv om Den europeiske sentralbanken (ECB) vil halvere obligasjonskjøpene (kvantitative lettelsener) til 30 milliarder euro per måned fra januar 2018². Markedsaktører venter den første renteøkningen fra dagens nivå på om lag null pst. i 2019, men realrentene vil fortsatt være negative. Samtidig ventes finanspolitikken å være svakt ekspansiv, tilliten har tatt seg opp blant forbrukere og i næringslivet og den globale veksten og verdenshandelen har snudd oppover igjen. Sysselsettingsveksten bidrar også positivt.

Den økonomiske utviklingen i de største eurolandene er ulik. Tyskland ventes å vokse om lag på linje med gjennomsnittet for euroområdet i hele anslagsperioden, mens Frankrike med gjennomsnittlig vekst på 1,6 pst. ligger et stykke under. Italia ventes å ha euroområdets svakeste vekst. De tidligere kriselandene Spania, Irland og Kypros ventes – sammen med en rekke mindre land – å ha vekstrater på godt over gjennomsnittet. I det gjenværende programlandet, Hellas, ventes veksten å ta seg opp fra svakt negativ i 2016 til 1½ pst. i år og 2½ pst. neste år. Malta og Romania anslås å vokse raskest av samtlige EU-land med vel 5½ pst. i 2017 og gradvis avtakende til 4 pst. i 2019. Blant de nordiske EU-landene er veksten sterk i Sverige og Finland. Kommisjonen har foretatt en markert oppjustering av veksten i Finland etter solid utvikling de siste kvartalene.

Storbritannia, som i årene før folkeavstemningen om brexit hadde solid økonomisk vekst, er nå og ventes i årene fremover å være blant de aller svakest voksende økonomiene i EU. BNP-

² Sentralbanksjef Draghi antydte i desember 2016 at de kvantitative lettelsene gir en samlet effekt på den økonomiske veksten svarende til 1,3 prosentpoeng over en treårsperiode.

veksten ventes å avta gradvis fra fjorårets 1,8 pst. til 1,1 pst. i 2019. Dette er basert på en teknisk forutsetning om en relativt smidig overgang etter brexit ved at handelsforbindelsene mellom EU og Storbritannia forblir uendret.

En oversikt over landvise anslag over økonomiske hovedstørrelser er gjengitt bakerst.

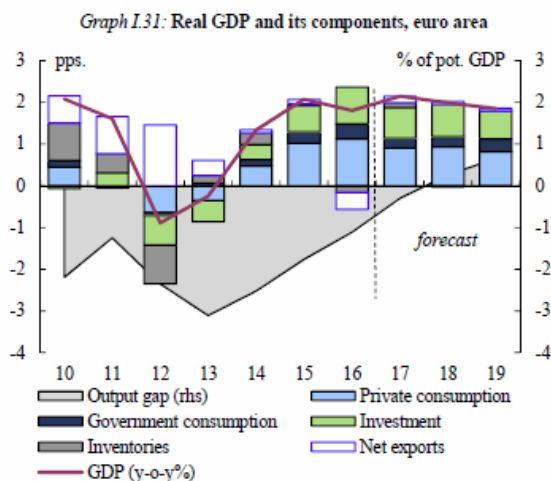
Kommisjonen har oppjustert BNP-anslagene for nesten samtlige land. Blant de store er særlig Tyskland og Italia oppjustert i 2017.

Veksten i privat konsum i euroområdet var i 2016 den sterkeste på ti år. Konsumet vil fortsatt være motoren i oppgangen selv om den årlige veksttakten avtar gradvis i perioden 2017-2019 til å ligge lavere enn BNP-veksten. Den svakere utviklingen skyldes i første omgang lavere realdisponible inntekter i husholdningene som følge av at lønnsveksten ikke tar seg like raskt opp som prisstigningen. Utover i perioden vil den noe svakere sysselsettingsveksten enn de siste par årene påvirke forbruket. Reallønnsveksten fra 2017 til 2018 bidrar til nær uendret forbruksvekst, mens en svak nedgang i reallønnsveksten i 2019 bidrar til en avmatning.

Realinvesteringene er oppjustert som følge av sterk utvikling i første halvår i år. Justert for spesielle forhold i Irland, som medførte en økning i investeringene i landet på 60 pst. i 2016, ventes veksten i samlede realinvesteringer i euroområdet å øke fra 3,1 pst. i 2016 til 3,9 pst. i år. Den sterke veksten i bedriftsinvesteringene ventes å fortsette for så å avta noe i 2019 i tråd med et vanlig konjunkturforløp. Lavere renter, lavere gjeldsgrad i ikke-finansielle bedrifter, økt tillit i næringslivet, redusert usikkerhet og lysere etterspørselsutsikter bidrar til investeringsoppgangen. Fortsatt høye omfang av misligholdte lån i mange land bidrar til å dempe investeringene. På den annen side bidrar Juncker-kommisjonens investeringsplan på 315 milliarder euro positivt. Som en følge av usikkerheten knyttet til brexit er utviklingen i bedriftsinvesteringene meget svak i Storbritannia.

Den sterkere utviklingen i realinvesteringene bidrar til å øke veksten i arbeidsproduktiviteten i euroområdet fra 0,4 pst. i 2016 til anslått 0,9 pst. i 2018 og 2019. Dette er tett oppunder nivået for tiårsperioden 1998-2007. Produktivitetsveksten i EU28 er ventet å øke til vel 1 pst. Dette er likevel klart lavere enn i perioden 1998-2007.

Offentlig konsum bidrar også positivt til BNP-veksten i hele perioden, mens utenrikshandelen virker om lag nøytralt etter et markert negativt bidrag i 2016. Figuren nedenfor viser bidragene fra de ulike vekstkomponentene til samlet BNP-vekst i euroområdet i perioden 2010-19.

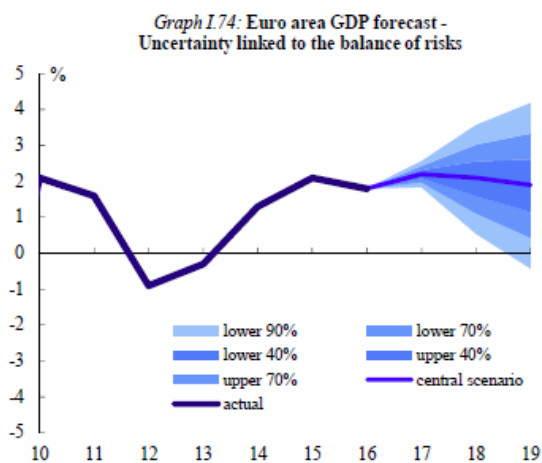
Kilde: Europakommisjonen

Kommisjonen vurderer at risikoen i anslagene nå i hovedsak er balansert. Risikoen for at utviklingen blir svakere enn anslått er i første rekke knyttet til eksterne forhold. Dette gjelder den økte geopolitiske spenningen knyttet til Nord-Korea, faren for strammere globale finansmarkeder som følge av økt risikoaversjon eller en rask tilstramning i USAs pengepolitikk. Etter hvert vil en også stå overfor risiko for en ukontrollert justering i kinesisk økonomi som følge av høy og økende bedriftsgjeld. Den økonomiske veksten globalt og i EU vil også kunne lide ved økt proteksjonisme i USA og andre steder.

Internt i EU innebærer brexit en nedsiderisiko for utviklingen i Storbritannia og i mindre grad i euroområdet. Kommisjonen har i anslagene basert seg på en teknisk forutsetning om en relativt smidig brexit. En raskere styrking av euroen enn lagt til grunn vil også utgjøre en risiko for svakere økonomisk vekst.

Kommisjonen trekker frem den stadig reduserte usikkerheten, ytterligere stemningsbedring i Europa og en raskere ferdigstillelse av ØMU som elementer som kan bidra til sterkere vekst enn anslått.

Figuren nedenfor viser «usikkerhetsviften»

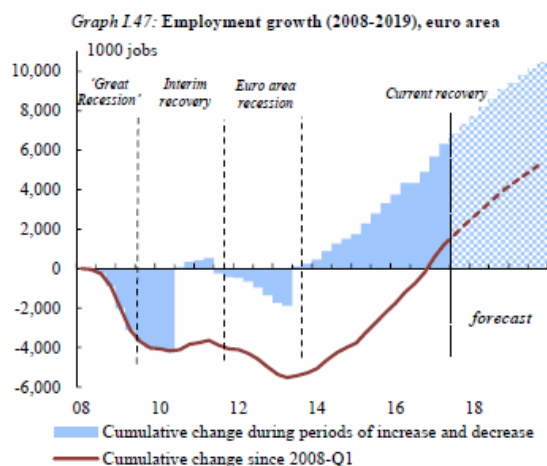

Kilde: Europakommisjonen

Arbeidsmarkedet er fortsatt i bedring. Sysselsettingsveksten i euroområdet ligger i 2016 og 2017 på 1½ pst., som er den sterkeste veksten siden finanskrisen. Moderat lønnsvekst, strukturreformer og andre tiltak for å støtte jobbskaping har bidratt til at økningen i antallet sysselsatte har vært noe sterkere enn den økonomiske veksten skulle tilsi. Antallet sysselsatte i euroområdet er nå det høyeste noen gang.

Sysselsettingsveksten i euroområdet ventes å avta til 1,2 pst. i 2018 og 1 pst. i 2019 som følge av reduserte økonomiske incentiver i noen land mangel på faglært arbeidskraft i andre land. Videre ventes dagens høye jobbskaping i forhold til BNP-vekst å avta etter hvert som arbeidsproduktiviteten ventes å ta seg opp etter en periode med relativt sterk investeringsvekst. Utviklingen anslås å være særlig sterk i Luxembourg og Malta, men også Spania og Irland har en gjennomsnittlig sysselsettingsvekst på over 2 pst. i perioden.

Siden den nåværende konjunkturoppgangen startet i 2013 er det skapt 10 millioner nye jobber. Figuren nedenfor viser utviklingen i sysselsettingen siden 2008.

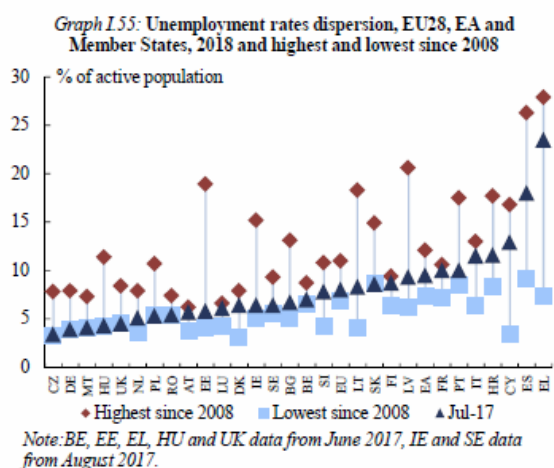

Kilde: Europakommisjonen

Samlet vil EU ha en noe svakere utvikling som følge av klar nedgang i jobbskapingen i Storbritannia og Polen i perioden 2017-19. For 2017-2019 samlet ventes antallet sysselsatte å øke med 7,3 millioner personer i EU, hvorav 5,6 millioner i euroområdet. Sysselsettingsraten – sysselsatte som andel av befolkningen i arbeidsdyktig alder – er gradvis økende og ventes i 2019 å nå 62 pst. i både euroområdet og EU28 – opp fra om lag 60 pst. i 2016.

Arbeidsledigheten i euroområdet ventes å falle gradvis fra en topp i 2013 på 12 pst. via 10 pst. i 2016 til 7,9 pst. i 2019. Anslagene for 2017 og 2018 er nedjustert med hhv. 0,3 og 0,4 prosentpoeng siden vårprognosen. I EU28 ventes ledigheten å falle gradvis fra 8,6 pst. i 2016 til 7,0 pst. i 2019. For euroområdet ventes arbeidsledigheten i 2019 å ligge godt under gjennomsnittet for det første tiåret etter årtusenskiftet. Bare 2007 og 2008 vil være lavere. For EU28 vil kun noen få kvartaler i 2007-08 være lavere enn ventet ledighet i 2019.

Arbeidsledigheten ventes å falle i de aller fleste medlemslandene i årene fremover. Det viktigste unntaket er Storbritannia med en økning fra 4,5 pst. i år til 4,8 pst. (tilbake til 2016-nivået) i 2019. Ledigheten vill fortsatt være høy i Hellas og Spania med hhv. 18,7 og 14,3 pst. i 2019 til tross for markert nedgang de senere årene og i anslagsperioden (Hellas og Spania hadde hhv. 27,5 og 26 pst. i 2013). Med unntak av Italia ventes samtlige øvrige land å ha ledighetsrater på under 10 pst. i 2019. De fleste ligger under 7 pst. Aller lavest ligger Tsjekia med 3 pst. i hele anslagsperioden og Tyskland, der arbeidsledigheten faller gradvis til 3,2 pst. i 2019. Figuren nedenfor viser utviklingen i arbeidsledigheten i EU-land i perioden 2008-18 (dagens nivå sammenlignet med bunner og topper siden 2008).

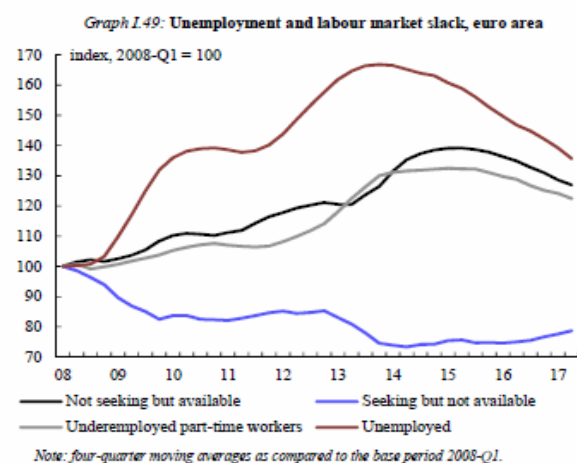
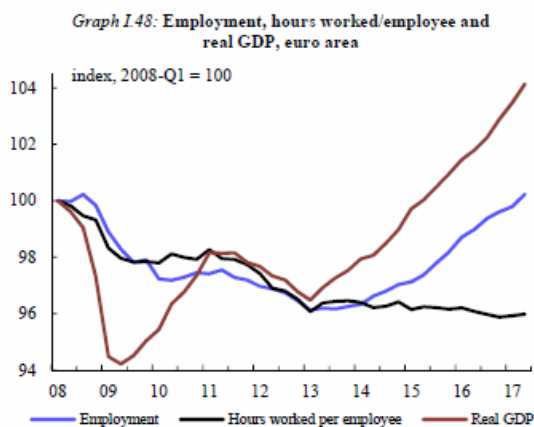

Kilde: Europakommisjonen

Mens standardindikatorerne sysselsettingsvekst og arbeidsledighetsrate tyder på en markert tilstramning i arbeidsmarkedet, viser andre indikatorer at det fortsatt er slakk. Dette gjelder blant annet antallet timeverk per ansatt, som vanligvis tar seg opp etter hvert som det økonomiske oppsvinget festner seg og arbeidstakere med ufrivillig deltidsarbeid forsøker å øke antallet arbeidstimer eller søker fast ansettelse. Antallet timeverk per ansatt har hatt en fallende tendens i mange år og ligger nå 4 pst. under 2008-nivået. Jf. figuren til venstre nedenfor.

Andelen på ufrivillig deltid og ikke jobbsøkende, som økte jevnt etter finanskrisen, har de siste par årene begynt å avta. Men de høye nivåene sammenlignet med 2008 tyder på fortsatt underutnyttelse av arbeidskraften til tross for rask nedgang i arbeidsledighetsraten. Se figuren til høyere nedenfor. Underutnyttelsen av arbeidskraften kan også bidra til å forklare den svake lønnsutviklingen.

Figurene nedenfor viser indikatorer som kan tyde på fortsatt slakk i arbeidsmarkedet i euroområdet.

Kilde: Europakommisjonen

Prisstigningen (KPI) i euroområdet har de siste årene vært preget av utviklingen i oljeprisene. Etter å ha svingt rundt null siden høsten 2014 tok KPI seg opp mot slutten av 2016 og nådde en topp med 1,8 pst. i 1. kvartal i år. I de to siste kvartalene har prisstigningen ligget på rundt 1½ pst. Kjerneinflasjonen har tatt seg gradvis noe opp fra ¾ til 1¼ pst. den senere tiden.

KPI ventes å holde seg på om lag 1½ pst. de neste to årene med en økning opp mot 1¾ pst. mot slutten av 2019. Anslaget er basert på om lag uendret oljepris (Brent på 53,6 USD/fat i år, 55,7 i 2018 og 54,7 USD/fat i 2019). Den lave kjerneinflasjonen (KPI unntatt energi og ikke-bearbejdede landbruksvarer) kan for en del tilskrives den lave lønnsveksten. Både lønnsveksten og kjerneinflasjonen ventes å ta seg noe opp i tråd med at produksjonsgapet i økonomien reduseres og lukkes.

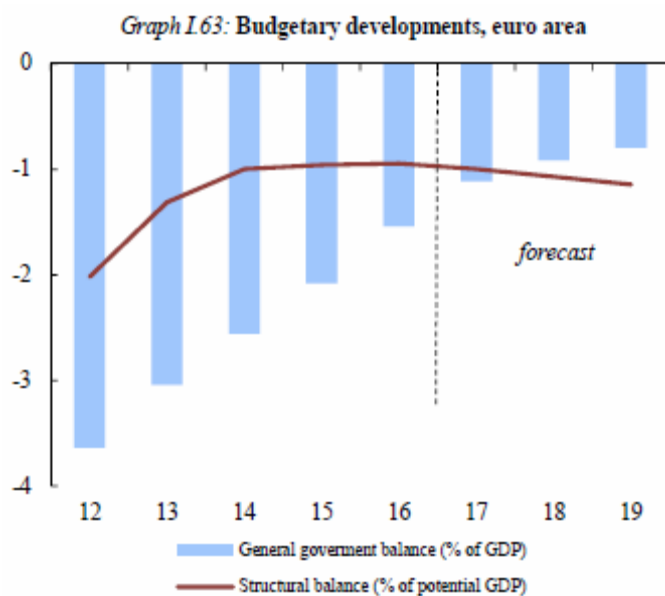
Seks euroland ventes i år å overskride ECBs inflasjonstak på like under 2 pst. Antallet anslås å bli redusert til 5 land i 2019. Samtidig ventes forskjellen mellom land med høyest og lavest prisstigning å avta fra 3,4 prosentpoeng i år til 1,7 poeng i 2019.

Det offentlige budsjettunderskuddet i euroområdet er betydelig redusert fra toppen i 2009 med 6,3 pst. av BNP til 1,5 pst. i 2016. Kommisjonen legger til grunn at underskuddet frem-

over vil avta i et gradvis lavere tempo - til 1,1 pst. av BNP i 2017, 0,9 pst. i 2018 (med utgangspunkt i innsendte budsjettplaner) og 0,8 pst. i 2019 (basert på en forutsetning om uendret politikk). Reduksjonen reflekterer i hovedsak høyere økonomisk vekst og historisk lave rentebetalinger på offentlig gjeld. Underskuddet i EU samlet, som ligger 0,1-0,2 prosentpoeng høyere, ventes å avta i omtrent samme takt som for euroområdet.

Etter flere år med betydelig budsjettkonsolidering var finanspolitikken i euroområdet samlet om lag nøytral i 2015 og 2016. Kommisjonen har lagt til grunn at politikken vil være svakt ekspansiv i perioden 2017-19. Denne utviklingen reflekteres i at det strukturelle budsjettunderskuddet i euroområdet ventes å øke gradvis fra 0,9 pst. av BNP i 2016 til 1,1 pst. av BNP i 2019. Samlet for EU ventes finanspolitikken i perioden å være nøytral som følge av at fortsatt kontraktiv politikk i Storbritannia oppveier ekspansiv politikk i en del andre land.

Utviklingen i budsjettunderskuddet og den strukturelle budsjettbalansen i euroområdet

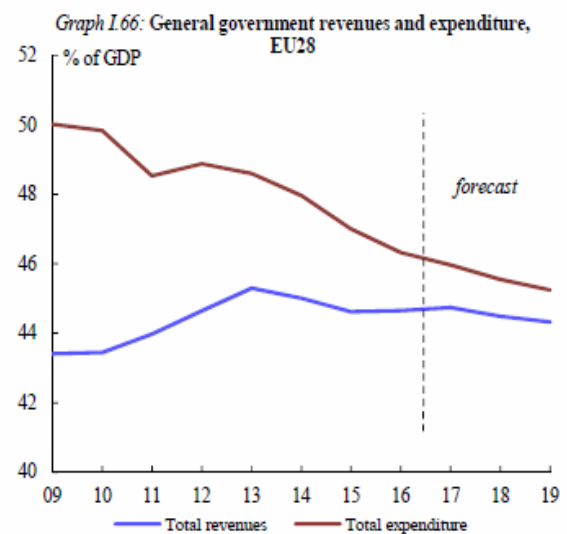
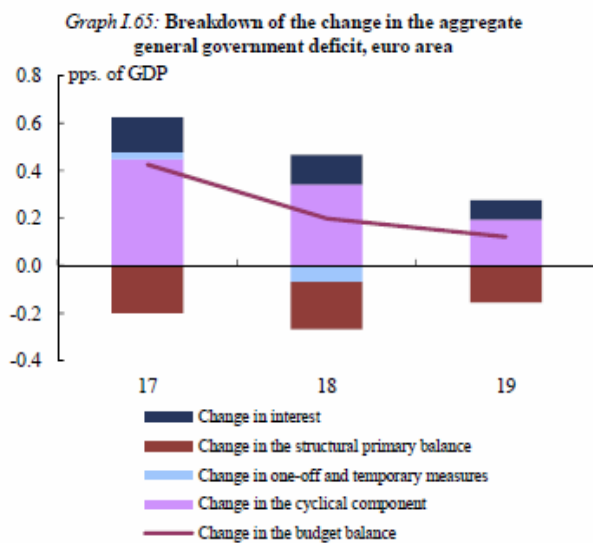

Kilde: Europakommisjonen

I 2016 hadde ni EU-land overskudd i offentlige finanser, mens to hadde balanse. Kun Spania og Frankrike hadde underskudd som oversteg Stabilitets- og vekstpaktens terskelverdi på 3 pst. av BNP, mens Romania tangerte denne. Spania ventes å komme godt under terskelverdien fra 2018 i tråd med vedtaket iht. underskuddprosedyren, mens Frankrike ventes å ligge på 2,9-3,0 pst. av BNP i alle tre årene. Romania har et økende underskudd utover i perioden. Tyskland, Nederland, Sverige, Tsjekia, Bulgaria, Luxembourg, Kypros, Litauen og Malta anslås å ha budsjettoverskudd eller -balanse i hele perioden 2017-2019, mens Hellas ventes å svinge over i pluss fra 2018.

I euroområdet ventes offentlige utgifter som andel av BNP å falle fra 47,6 pst. av BNP i 2016 til anslått 46,5 pst. i 2019. Dette skyldes lavere renteutgifter og virkningene av automatiske stabilisatorer (lavere arbeidsledighetstrygd og annen sosial stønad) som følge av den økonomiske oppgangen. Offentlige investeringer som andel av BNP ventes imidlertid å øke forsiktig fra 2,5 pst. i 2016 til 2,7 pst. i 2019. Nivået vil fortsette ligge godt under nivået på 3,2 pst. i perioden før finanskrisen (2000-07). Budsjettets inntektsside anslås i 2017 å holde seg på 2016-nivået på 46, 1 pst. av BNP for så falle gradvis til 45,7 pst. i 2019.

Figurene nedenfor viser budsjettutviklingen brutt ned på ulike komponenter samt utviklingen i hhv. offentlige inntekter og utgifter i euroområdet.

Kilde. Europakommisjonen

Den offentlige gjelden i euroområdet nådde toppen i 2014 med 94 pst. av BNP. Den gradvise reduksjonen de siste par årene ventes å fortsette slik at gjelden i 2019 anslås til 85 pst. av BNP. I EU28 har gjelden omtrent tilsvarende utvikling på et nivå som er 5-6 pst. av BNP lavere.

I perioden 2017-19 ventes den offentlige gjelden å falle i samtlige medlemsland unntatt i Frankrike og Romania. Til tross for reduksjonen vil fire medlemsland fortsatt ha en statsgjeld på over 100 pst. av BNP i 2019. Hellas ligger øverst med 170 pst. (ned fra 180 pst. i 2016). Deretter følger Italia med 130 pst. etter en topp på 132 pst. av BNP i 2016-17, Portugal med 121 pst. av BNP (med en gjeld som avtar relativt raskt) og Belgia med 101 pst. av BNP. I tillegg ligger Spania, Frankrike og Kypros i intervallet 90-100 pst. av BNP.

I den andre enden ligger Estland, som sammen med syv andre land i Sentral- og Øst-Europa oppfyller Stabilitets- og vekstpaktens gjeldsgrense på maksimalt 60 pst. av BNP i hele perioden. Det samme gjelder Nederland, Danmark, Sverige, Luxembourg og Malta, mens Tyskland ventes å komme under fra 2019. De øvrige 14 EU-landene har offentlig gjeld på over 60 pst. av BNP i hele anslagsperioden.

Tabellen nedenfor gjengir økonomiske hovedstørrelser på enkeltland og aggregert nivå.

Table 1:

Overview - the autumn 2017 forecast

	Real GDP			Inflation			Unemployment rate			Current account			Budget balance		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Belgium	1.7	1.8	1.7	2.2	1.4	1.6	7.3	7.0	6.8	-1.0	-1.1	-0.9	-1.5	-1.4	-1.5
Germany	2.2	2.1	2.0	1.7	1.5	1.6	3.7	3.5	3.2	7.8	7.5	7.2	0.9	1.0	1.1
Estonia	4.4	3.2	2.8	3.7	3.0	2.7	6.9	7.7	8.5	2.3	2.3	2.4	-0.2	-0.4	-0.5
Ireland	4.8	3.9	3.1	0.3	0.8	1.2	6.1	5.5	5.3	2.9	2.5	2.3	-0.4	-0.2	-0.2
Greece	1.6	2.5	2.5	1.2	0.8	1.3	21.8	20.4	18.7	-0.2	0.4	1.0	-1.2	0.9	0.8
Spain	3.1	2.5	2.1	2.0	1.4	1.5	17.4	15.6	14.3	1.7	1.9	1.9	-3.1	-2.4	-1.7
France	1.6	1.7	1.6	1.1	1.2	1.5	9.5	9.3	8.9	-3.0	-2.8	-2.6	-2.9	-2.9	-3.0
Italy	1.5	1.3	1.0	1.4	1.2	1.5	11.3	10.9	10.5	2.5	2.5	2.3	-2.1	-1.8	-2.0
Cyprus	3.5	2.9	2.7	1.0	1.1	1.4	11.0	10.0	9.3	-5.4	-6.2	-6.8	1.1	1.4	1.9
Latvia	4.2	3.5	3.2	2.9	2.8	2.9	8.4	7.9	7.3	-1.4	-1.6	-1.2	-0.9	-1.0	-1.1
Lithuania	3.8	2.9	2.6	3.8	2.9	2.5	7.3	6.8	6.4	-0.7	-0.3	-0.4	0.1	0.2	0.2
Luxembourg	3.4	3.5	3.3	2.1	1.7	1.9	6.1	5.9	6.0	4.6	4.8	4.7	0.5	0.3	0.4
Malta	5.6	4.9	4.1	1.3	1.5	1.8	4.2	4.0	4.0	9.6	9.4	9.8	0.9	0.5	0.5
Netherlands	3.2	2.7	2.5	1.3	1.5	2.2	4.8	4.0	3.5	9.1	8.7	8.4	0.7	0.5	0.9
Austria	2.6	2.4	2.3	2.0	1.6	1.7	5.6	5.5	5.4	2.2	2.9	3.7	-1.0	-0.9	-0.6
Portugal	2.6	2.1	1.8	1.5	1.4	1.5	9.2	8.3	7.6	0.1	0.2	0.2	-1.4	-1.4	-1.2
Slovenia	4.7	4.0	3.3	1.6	1.5	1.8	6.8	5.9	5.2	5.9	5.4	4.9	-0.8	0.0	0.4
Slovakia	3.3	3.8	4.0	1.3	1.7	2.0	8.3	7.4	6.6	0.8	0.7	1.3	-1.6	-1.0	-0.2
Finland	3.3	2.7	2.4	0.9	1.3	1.7	8.6	8.3	8.0	-1.1	-0.3	0.4	-1.4	-1.2	-0.8
Euro area	2.2	2.1	1.9	1.5	1.4	1.6	9.1	8.5	7.9	3.0	3.0	2.9	-1.1	-0.9	-0.8
Bulgaria	3.9	3.8	3.6	1.0	1.5	1.6	6.4	6.0	5.7	3.0	2.4	2.3	0.0	0.0	0.2
Czech Republic	4.3	3.0	2.9	2.4	2.1	2.0	3.0	2.9	2.9	-0.2	-0.3	-0.6	1.2	0.8	0.6
Denmark	2.3	2.0	1.9	1.0	1.4	1.7	5.9	5.6	5.5	8.4	8.3	8.2	-1.0	-1.0	-0.9
Croatia	3.2	2.8	2.7	1.3	1.5	1.6	11.1	9.2	7.5	3.1	1.9	1.9	-0.9	-0.9	-0.7
Hungary	3.7	3.6	3.1	2.3	2.6	3.0	4.2	4.0	4.0	4.3	3.3	3.2	-2.1	-2.6	-2.3
Poland	4.2	3.8	3.4	1.6	2.1	2.8	5.0	4.2	4.0	1.0	0.3	0.1	-1.7	-1.7	-1.9
Romania	5.7	4.4	4.1	1.0	2.9	3.0	5.3	5.1	5.0	-3.1	-3.2	-3.4	-3.0	-3.9	-4.1
Sweden	3.2	2.7	2.2	1.8	1.6	1.7	6.6	6.4	6.3	4.9	5.0	5.1	0.9	0.7	0.6
EU27	2.4	2.2	2.0	1.6	1.5	1.8	8.2	7.7	7.2	3.0	2.9	2.9	-1.1	-0.9	-0.8
United Kingdom	1.5	1.3	1.1	2.7	2.6	2.1	4.5	4.7	4.8	-5.1	-4.6	-4.4	-2.1	-1.9	-1.5
EU28	2.3	2.1	1.9	1.7	1.7	1.8	7.8	7.3	7.0	1.7	1.8	1.8	-1.2	-1.1	-0.9
USA	2.2	2.3	2.1	2.0	2.1	2.2	4.5	4.3	4.1	-2.7	-2.8	-2.9	-5.0	-4.9	-5.1
Japan	1.6	1.2	1.0	0.4	0.8	1.2	2.9	2.8	2.7	3.9	4.1	4.0	-4.3	-3.8	-3.1
China	6.8	6.5	6.2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
World	3.5	3.7	3.7	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Kilde: Europakommisjonen

Kommisjonens meddelelse om ferdigstillelse av bankunionen

Kommisjonen la 11. oktober frem en meddelelse om tiltak for å ferdigstille bankunionen innen utgangen av 2018. Det største hinderet for en ferdigstillelse er etableringen av et felles banksikringsfond, EDIS. Kommisjonen foreslår blant annet en mer gradvis innføring av EDIS og bruk av kvalitetstester av bankers aktiva før overgangen til fullt gjensidig sikringsfond.

Bakgrunn

Et felles banksikringsfond (EDIS) er siste byggekloss i bankunionen, som skal hindre at kriser i banksektoren fører til krise i statsfinansene. Bankunionen med en felles garantiordning for bankinnskudd inntil 100 000 euro er ment å være en sentral del av et tettere eurosamarbeid.

Bankunionen kan omfatte samtlige EU-land. Så langt deltar bare eurolandene. Bankunionen hadde opprinnelig tre sentrale pilarer: i) felles tilsynsmyndighet, ii) felles krisehåndteringsmyndighet og iii) felles banksikringsfond. Den europeiske sentralbanken (ECB) overtok det felles tilsynet i bankunionen fra 4. november 2014, og den felles krisehåndteringsmyndigheten med et krisehåndteringsfond (SRF) ble etablert fra 1.1.2016. Gjenstående elementer i bankunionen er nå et felles offentlig sikkerhetsnett for SRF og et felles banksikringsfond.

Det har helt fra startene vært betydelig motstand fra en del land – med Tyskland i spissen – mot å etablere en felles innskuddsgarantiordning. Begrunnelsen er at medlemslandenes banksikringsfond ikke er tilstrekkelig harmonisert.

Kommisjonen presenterte 24. november 2015 et forslag til skrittvis innføring av en felles innskuddsgarantiordning, bestående av tre etapper: 1) gjenforsikring av nasjonale ordninger i perioden 2017-20, 2) samforsikring i perioden 2020-24 og 3) felles innskuddsgarantiordning fra 2024. Ordningen gjøres i økende grad gjensidig fra begynnelsen av andre fase til den er fullt ut gjensidig fra 2024.

ECOFIN vedtok i juni 2016 *et veikart for det videre arbeidet med (EDIS) og andre tiltak for risikodeling samtidig som risikoen skal reduseres. Veikartet inneholdt følgende fire elementer: 1) tiltak for å redusere risiko, 2) offentlig sikkerhetsnett for det felles krisehåndteringsfondet (SRF), 3) behandlingen av statsobligasjoner i bankenes balanser og 4) EDIS.*

I rådskonklusjonene om det videre arbeidet ble det lagt betydelig vekt på at medlemslandene må gjennomføre vedtatte regelverk og avtaler, samt tiltak for å redusere risikoen i medlemslandenes bankvesen. ECOFIN ba også Kommisjonen om å fremme konkretiserte risiko-reducerende lovforslag innen utgangen av 2016.

Videre ble det vedtatt at forhandlinger om EDIS på politisk nivå først skulle starte når det hadde vært tilstrekkelig fremdrift i arbeidet med risikoreducerende tiltak. Drøfting av et felles offentlig sikkerhetsnett (backstop) for SRF skulle kunne starte i september 2016 dersom alle deltakerlandene hadde gjennomført krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD) i nasjonal lov og underskrevet avtale med styret i krisehåndteringsmyndigheten (SRB) om lånefasilitet for brofinansieringen av sin andel i SRF i oppbyggingsperioden 2015-24. Rådet gjentok behovet for å ha sikkerhetsnettet på plass senest innen utgangen av oppbyggingsperioden, dvs. i løpet av 2023.

Kommisjonen har lagt frem flere forslag som skal bidra til risikoreduksjon i banksektoren, herunder den såkalte «bankpakken» i november 2016, som tar opp mange av de konkrete problemstillingene i ECOFINs konklusjoner i juni 2016.

Flere land mener at Kommisjonens forslag i «bankpakken» i for stor grad har utvannet anbefalingene fra Financial Stability Board (FSB) og Baselkomiteen, slik at disse ikke representerer en tilstrekkelig risikoreduksjon. Arbeidet med EDIS foregår derfor fortsatt bare på teknisk nivå. EDIS støttes av Frankrike og andre sør-europeiske land, mens Tyskland, Finland og en del andre land frykter at systemet legger opp til moralsk hasard.

Kommisjonens meddelelse

Kommisjonens meddelelse av 11. oktober ligger [her](#).

Kommisjonen ber om at Europaparlamentet og Rådet prioriterer å ferdigstille bankunionen innen 2018. Kommisjonen mener den har fremmet de nødvendige forslagene til risikoreduksjon. Tiden er derfor nå inne for de to øvrige institusjonene å ta politisk ansvar og komme til enighet om de resterende regelverk for å få bankunionen på plass. Kommisjonen kommer også med noen ideer for å bidra til å løse opp i den fastlåste situasjonen begge institusjonene har kommet i under behandlingen av EDIS.

Meddelelsen, sammen med innspill fra Eurogruppen i EU27-format, vil ligge til grunn for diskusjonene om ferdigstilling av bankunionen som et ledd i et tettere eurosamarbeid under Eurotoppmøtet i samme format 15. desember. Kommisjonen vil i tillegg legge frem en omfattende pakke med tiltak for å styrke den økonomiske og monetære unionen (ØMU) 6. desember.

Hovedpunktene i Kommisjonens meddelelse er som følger:

- a) *Oppfordrer Rådet og Europaparlamentet til å komme til enighet* om Kommisjonens forslag i «bankpakken» (fra november 2016) innen midten av 2018. Kommisjonen viser til at i tillegg til forslagene i «pakken» om å stramme opp nasjonale valgmuligheter og skjønn, har ECB gjennomført en omfattende gjennomgang for å harmonisere disse i euroområdet.
- b) *Fremdrift i arbeidet med EDIS*. Kommisjonen understreker behovet for en politisk enighet mellom Rådet og Europaparlamentet senest innen utgangen av 2018. Enkelte ideer for å løse opp i den fastlåste situasjonen i de to lovgivende organene presenteres. En mulig farbar vei er en mer gradvis innføring av EDIS. Dette skal kunne skje i to faser (istedenfor opprinnelig tre): 1) en mer begrenset gjenforsikringsfase og 2) samforsikring fra 2022. I fase 1) vil EDIS kun gi likviditetsstøtte (lån) til nasjonale sikringsfond etter at dette fondet har brukt tilgjengelige ressurser. Overgangen til fase 2 vil avhenge av fremdriften i arbeidet med risikoreduksjon, herunder reduksjonen i misligholdte lån og lite likvide aktiva (nivå 3). En annen ide som trekkes frem, er å gjennomføre kvalitetsvurdering av bankenes aktiva før overgangen til fase 2. Nasjonale sikringsfonds dekning av tap fra EDIS vil fases gradvis inn i løpet av samfinansieringsfasen.
- c) *Offentlig sikkerhetsnett for SRF*. Også her fremfører Kommisjonen behovet for en avtale om et slikt sikkerhetsnett mellom Rådet og Europaparlamentet innen utgangen av 2018. Kommisjonens refleksjonsnotat fra mai 2017 om et tettere ØMU-samarbeid identifiserte en kredittlinje fra euroområdetets krisefinansieringsmekanisme (ESM) som det mest effektive alternativet. Kommisjonen ber om at arbeidet med en slik kredittlinje ferdigstilles snarest mulig. Dette arbeidet må også ses i sammenheng med Kommisjonens planlagte tiltakspakke 6. desember om et tettere ØMU-samarbeid, herunder spørsmålet om omgjøring av ESM til et europeisk pengefond (EMF).
- d) *Reduksjon i omfanget av misligholdte lån*. Kommisjonen planlegger våren 2018 å fremme en omfattende tiltakspakke for å redusere omfanget av misligholdte lån. Denne vil blant

annet omfatte tiltak for å utvikle annenhåndsmarkeder for misligholdte lån og utvikling av en modell (blueprint) for kapitalforvaltningsselskaper (offentlig eller private «bad banks» på nasjonalt eller regionalt nivå).

- e) *Mulighet for å innføre verdipapirer med sikkerhet i statsobligasjoner* (Sovereign Bond-Backed Securities – SBBS). Med utgangspunkt i pågående arbeid i Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB) vil Kommisjonen vurdere om den i 2018 skal fremme forslag om å utvikle denne typen verdipapirer. Formålet er å få bankene til å diversifisere beholdningene av statsobligasjoner og dermed også å redusere den tette koblingen mellom banker og hjemlandets statskasse.
- f) *Fortsatt sikre tilsyn av høy kvalitet*. Kommisjonen vil i desember 2017 fremme forslag om at store investeringselskaper som utfører banklignende aktiviteter, skal anses som banker og dermed underlegges banktilsyn.

Reaksjoner

Tysklands finansdepartement var tidlig ute med å avvise Kommisjonens planer om å gjenopplive samtalen om EDIS. Det ble understreket at landets holdning til et felles banksikringsfond var uforandret og at Kommisjonens forslag til risikoreduksjon ikke er tilstrekkelige til å nå målet om en vesentlig risikoreduksjon i europeisk bankvesen. Finansdepartementet uttrykte videre at i veikartet som ECOFIN ble enig om i 2016, ikke inneholder noen tidsfrist for arbeidet.

I de første reaksjonene fra Europaparlamentet uttrykte sentrum-høyresiden (EPP) at Kommisjonens meddelelse til en viss grad ivaretar deres hensyn, mens sentrum-venstresiden (S&D) mente at Kommisjonen nå hadde gitt opp sine tidligere ambisjoner for ferdigstilling av bankunionen. Under en høring i Parlamentets finanskomité (ECON) ble sistnevntes bekymring gjentatt. Visepresident Dombrovskis svarte at Kommisjonen prøvde å være konstruktiv for å få ny giv i Rådets og Europaparlamentets arbeid med EDIS. Målet er fortsatt et fullt gjensidig banksikringsfond. Hovedforskjellen er den mer gradvise innføringen enn opprinnelig planlagt.

Eurogruppen i EU27-format hadde 6. november en første drøfting av arbeidet med å ferdigstille bankunionen.

Høring: Bærekraftig finans

Kommisjonen iverksatte 13. november en offentlig høring om hvordan kapitalforvaltere og institusjonelle investorer kan inkludere miljø-, sosiale og styringsfaktorer i sine beslutninger. Dette vil hjelpe dem til å fordele kapital mer effektivt ved å ta hensyn til bærekraftsrisikoen, i stedet for å bare søke å maksimere kortsiktig finansiell avkastning. Høringsdokumentene ligger [her](#).

Høringen er en oppfølging av en av anbefalingene fra den foreløpige rapporten av juli 2017 fra høynivågruppen for bærekraftig finans (High-Level Expert Group on Sustainable Finance (HLEG)). Dette er en del av Kommisjonens arbeid med å mobilisere privat kapital til grønne og bærekraftige investeringer for å gjøre overgangen til en lavkarbonøkonomi mulig. Høringen bygger opp under EUs sterke satsing på å redusere risikoen som følge av klimaendringer og miljøutfordringer.

Høringsfristen er **22. januar 2018**

Kommisjonen vil fremme en handlingsplan for bærekraftig finans i første kvartal 2018.

EUs banktilsyn flytter til Paris

Rådet for allmenne saker vedtok 20. november 2017 å flytte EUs banktilsyn (EBA) til Paris. Vedtaket ble fattet ved loddtrekning etter at Dublin og Paris hadde fått like mange stemmer i tredje valgomgang. Flyttingen av ansatte fra London til Paris ventes å skje i løpet av en kort periode fra mars 2019.

EUs banktilsyn (EBA) er ett av to EU-byråer som må flyttes ut av London som en følge av brexit. Det andre er EUs legemiddelbyrå (EMA). EBA er klart minst med 160 ansatte og 9 000 årlige besøkende, mens EMA har nær 900 ansatte og 36 000 besøkende.

Rådet for allmenne saker vedtok 20. juni 2017 visse kriterier for flyttingen. Disse ble godkjent under toppmøtet 22. juni. I tillegg til generelle kriterier for plassering av EUs byråer, ble det understreket at det viktigste var at byråene ville ha kontinuitet i arbeidet ved en slik flytting. Det ble også vedtatt mer spesifikke kriterier, som tilstrekkelige internasjonale skoler, arbeidsmuligheter for partnere/ektefeller og gode transportforbindelser til andre europeiske hovedsteder. Åtte medlemsland hadde søkt om å overta vertskapet for EBA innen fristen 31. juli: Brussel (Belgia), Dublin (Irland), Frankfurt (Tyskland), Paris (Frankrike), Praha (Tsjekkia), Luxembourg (Luxembourg), Wien (Østerrike), Warszawa (Polen).

Rådet for allmenne saker i EU27-format vedtok 20. november etter hemmelige avstemninger i tre runder at EBA skal flyttes til Paris. I siste runde gjensto Paris og Dublin, som begge fikk 13 stemmer (ett land avsto). Dermed måtte loddtrekning til. Frankfurt, som sammen med Wien, var favoritt til å vinne, kom til andre runde, mens Wien og de øvrige kandidatbyene røk ut i første runde.

Veien videre

Det er ennå ikke avklart når flyttingen fra London til Paris vil finne sted. EBAs foreløpige arbeidshypotese er at flyttingen av ansatte vil starte ved brexit i mars 2019 og fullføres innen samme sommer. Kommisjonen vil nå forberede lovforslag basert på avstemningsresultatene. Forslaget vil bli behandlet i den vanlige lovgivningsprosedyren med Europaparlamentet og Rådet.

Kommentarer

Vedtakene om utflytting av EBA og EMA var de første større vedtakene som en følge av brexit-avstemningen i juni i fjor.

Frankrike hadde kandidat til å overta både EBA og EMA (Lille). President Macron valgte å satse på det langt mindre EBA med begrunnelse at han ønsket Paris som EUs fremtidige finanssentrum. Han ser for seg at EBA-beslutningen vil trekke banker og tilhørende aktiviteter til Paris. Macron drev derfor betydelig lobbyvirksomhet overfor andre land i slutfasen.

Det kan være flere årsaker til at forbundskansler Merkel ikke gikk tilsvarende aktivt ut til fordel for Frankfurt. Hun har vært opptatt med regjeringssonderinger etter valget i september. Et annet forhold som kan ha spilt inn, er at EBA-flytting til Frankfurt trolig ville ha utelukket tysk sjef for Den europeiske sentralbanken (ECB) når Draghis periode utløper i 2019.

I en undersøkelse blant de ansatte ble Wien vurdert som «favorittby» ved en flytting. Paris kom på andreplass. EBA ønsket beslutningen velkommen. EUs verdipapirpapir- og markedstilsyn (ESMA) er allerede plassert i Paris.

EU's endelige merverdiavgiftssystem

4. oktober 2017 la Kommisjonen fram forslag til endringer i merverdiavgiftsdirektivet. Lenker til forslaget, pressemelding og andre dokumenter, ligger på [Kommisjonens hjemmeside](#).

Forslagene er en oppfølging av Kommisjonens handlingsplan for merverdiavgift som ble fremmet i april 2016 (KOM (2016) 148). Her redegjøres det for hvordan merverdiavgiften bør moderniseres, herunder omtales «den endelige MVA» for grensekryssende handel mellom foretak. Et bærende prinsipp i det nye systemet er at innenlandsk handel mellom foretak skal beskattes på samme måte som grensekryssende handel mellom foretak.

I forslagene som er fremmet nå, styrkes prinsippet om skattlegging i forbrukslandet (destinasjonsprinsippet) og det foreslås avgiften skal beregnes og betales av selgeren i stedet for av kjøperen. Etter dagens regler for grensekryssende handel mellom foretak (innenfor EU) skal kjøperen beregne og betale merverdiavgiften. Kommisjonen foreslår at det gjøres enkelte justeringer i dagens regler i påvente av at det endelige systemet for merverdiavgift blir implementert. Videre foreslår Kommisjonen å etablere betegnelsen «sertifisert skattyter» (Certified Taxable Person). Slike sertifiserte skattytere kan benytte forenklete regler i merverdiavgiften.

Nærmere om forslaget

Forslaget består av tre hoveddeler. For det første foreslår Kommisjonen å innføre et nytt system med «sertifisert skattyter» i merverdiavgiftsdirektivet. Et foretak som har status som sertifisert skattyter, skal kunne benytte forenklinger i merverdiavgiften. Enkelte forenklinger for sertifiserte skattytere er allerede fremmet av Kommisjonen som del av dette forslaget (se nedenfor), og det vil fremmes forslag til ytterligere forenklinger i løpet av 2018. Foretak kan etter søknad bli sertifisert skattyter, og for å bli sertifisert må foretaket oppfylle bestemte krav f.eks. må foretaket ha god orden i sin økonomi og kunne dokumentere at det har opptrådt i overensstemmelse med alle relevante skatteregler. Det foreslås også at medlemsstatene skal få elektronisk tilgang til informasjon om sertifiserte skattytere i andre medlemsstater.

Den andre hoveddelen av forslaget er en ny bestemmelse i merverdiavgiftsdirektivet som slår fast at skattlegging skal følge destinasjonsprinsippet ved grensekryssende transaksjoner, og at selgeren er ansvarlig for å beregne og betale merverdiavgift. Etter dagens regler er det kjøperen som skal beregne og betale merverdiavgift. Selgeren som er lokalisert i et annet medlemsland, er etter et unntak fritatt for å beregne merverdiavgift (intra-community trade).

For det tredje inneholder forslaget også enkelte justeringer i dagens merverdiavgiftsregler. Disse forslagene skal forenkle og tette hull i de gjeldende reglene.

- Registreringsnummer: Kommisjonen foreslår at det innføres et krav om at skattepliktige personer som kjøper varer fra et annet medlemsland og som dermed etter gjeldende regler skal beregne og betale merverdiavgift, skal ha et særlig registreringsnummer for merverdiavgift. For å kunne benytte dagens unntak som fritar selgeren fra merverdiavgift ved grensekryssende salg, må kjøperen ha et registreringsnummer. Formålet med forslaget er å redusere risikoen for svindel med merverdiavgift.
- Transaksjoner i kjede: Kommisjonen foreslår at skattleggingen av transaksjoner i kjede harmoniseres i medlemslandene. Med transaksjoner i kjede menes situasjoner der samme produkt selges flere ganger før det når endelig forbruker. For sertifiserte skattytere innebærer forslaget at kjedetransaksjoner i visse tilfelle kan betraktes som én transaksjon og dermed beskattes én gang.
- Dokumentasjonskrav: Kommisjonen foreslår felles regler om hvilke dokumentasjonskrav som skal gjelde for å bevise at en vare er blitt transportert mellom to land.
- Kommisjonslager: Kommisjonen foreslår å harmonisere skattleggingen av varer fra kommisjonslager. Kommisjonslager er et mellomlager i det landet der en spesifikk kjøper er lokalisert. Selgeren av en vare kan transportere varene til avropslageret, og kjøperen tar ut varer fra lageret ettersom han har behov for dem. Først når kjøperen tar varene ut fra lageret, overføres eiendomsretten fra selgeren til kjøperen. Forslaget innebærer en enklere beskatning av transaksjoner fra kommisjonslager, men det stilles samtidig krav om at det føres register over varer som tas inn og ut fra kommisjonslageret. De enklere reglene kan etter forslaget bare benyttes av sertifiserte skattytere.

Kommisjonen anslår at forslagene samlet vil redusere administrative kostnader for foretakene årlig med 500 mill. euro. De administrative kostnadene for medlemslandene anslås å øke med 35 mill. euro årlig. Dette oppveies imidlertid av økte merverdiavgiftinntekter anslått til om lag 40 mrd. euro årlig når den endelige MVA er innført. Årsaken til dette er at Kommisjonen legger til grunn at 80 pst. av dagens merverdiavgiftssvindel vil falle bort som følge av omleggingen. Se Kommisjonens konsekvensanalyse SWD (2017) 325 final og sammendraget av konsekvensanalysen SWD (2017) 326 final.

Videre behandling

Kommisjonen presenterte forslaget i ECOFIN-møtet 10. oktober 2017, se omtale i [Økonomi-nytt nr. 11/2017](#). Forslaget behandles nå av medlemslandene i rådets arbeidsgruppe for indirekte beskatning.

Forslagene utgjør første del av en serie av regelverksforslag som samlet skal gjøre EU til ett felles merverdiavgiftsområde, noe Kommisjonen betegner som «den endelige MVA» (the Definitive VAT) for grenseoverskridende handel. Flere regelverksforslag om merverdiavgift er varslet i november 2017 (reform av satsstrukturen, forenklingsspakke for SMB og forbedringer i reglene om administrativt samarbeid) og i 2018 (detaljerte tekniske forslag knyttet til den definitive merverdiavgiften). I desember 2017 vil Kommisjonen også legge fram to rapporter. En rapport om prosedyrer for å registrere CTP og en om medlemslandenes gjensidige assistanse ved innfordring av skatter (særlig merverdiavgift). Kommisjonen ønsker at alle reglene skal tre i kraft i løpet av 2022.

Høring: Rettferdig skattlegging av digital økonomi

Kommisjonen åpnet 26. oktober en [offentlig høring](#) om rettferdig skattlegging av digital økonomi. Det er varslet at Kommisjonen skal legge fram forslag til regelverk i begynnelsen av 2018. I høringen samles det inn innspill fra borgere, virksomheter og organisasjoner til bruk i Kommisjonens arbeid med regelverket. Et mer detaljert spørreskjema er sendt ut til skattemyndighetene i medlemslandene.

Formålet med arbeidet er å utforme felles EU-regler for rettferdig og effektiv skattlegging av digital økonomi. Forslaget skal også støtte opp om offentlige inntekter, gjenopprette like konkurransevilkår for tradisjonell og digital økonomi, støtte opp om vekst og konkurransevne i EU, samt være i overensstemmelse med strategien for digitalt indre marked (DSM).

I høringen stilles det bl.a. spørsmål om EU bør vedta en «målrettet, midlertidig løsning» i påvente av en langsiktig løsning for skattlegging av digitale selskaper. Som alternative midlertidige løsninger nevnes å pålegge digitale aktiviteter/transaksjoner omsetningsavgift, kildeskatt, inntektsskatt og transaksjonsskatt. Alternativene for langsiktige, omfattende løsninger som nevnes, er digitalt fast driftssted og overskuddsfordelingsregler inn i CCCTB ev. i et eget direktiv, destinasjonsbasert selskapsskatt, global skattlegging av selskap og fordeling mellom land og hjemstedsbasert skattegrunnlag med bestemmelsesstedenes skattesats.

Høringsfristen er 3. januar 2018.

Kommentar:

EU bidrar aktivt i OECDs arbeid knyttet til digitalisering og skatt. Det er bred enighet blant EUs medlemsland om at en internasjonal løsning er å foretrekke framfor ensidige tiltak eller en løsning på EU-nivå. Kommisjonen er også enig i dette, men arbeider likevel med regelverk på EU-nivå.

Flere land er usikre på om OECDs arbeid vil føre fram, og totalt 20 medlemsland støtter et opprinnelig fransk forslag om en utjevningskatt for lavt beskattede digitale selskaper, dvs. en avgift på brutto omsetning som ifølge forslagsstillerne skal veie opp for noe av det slike selskaper «burde» betalt i ordinær selskapsskatt.

Kommisjonens arbeid med skatt og digitalisert økonomi må ses i lys av den foreslåtte utjevningskatten og det økende presset fra bl.a. næringsdrivende i tradisjonell økonomi for å jevne ut konkurranseforholdene. EU-landene må avveie ønsket om en global standard for skattlegging av digital økonomi mot faren for at enkelte medlemsland innfører utjevnings-skatter eller andre ensidige tiltak. Kommisjonen mener at ulike løsninger for skattlegging blant medlemslandene vil fragmentere det indre marked og svekke EUs konkurransevne.

Felles regler på skatteområdet må vedtas enstemmig, og det er derfor svært usikkert om EU vil klare å enes om en løsning raskere enn OECD.